

AFYONKARAHİSAR TİCARET VE SANAYİ ODASI

AFYONKARAHİSAR EKONOMİK GÖRÜNÜMÜ

MART - 2021

İÇİNDEKİLER

AFYONKARAHİSAR EKONOMİSİ.....	2
1. SEKTÖRLER.....	2
1.1. Mermerin Başkenti Afyonkarahisar	2
1.2. Hayvancılık ve Hayvansal Mamulleri Sektörü	2
1.3. Sanayi	3
1.4. Seracılık.....	7
1.5. Termal Turizmin Başkenti Afyonkarahisar.....	7
1.6. Afyonkarahisar Sağlık Endüstri Bölgesi	8
1.7. UNESCO Dünya Yaratıcı Şehirler Ağı Üyesi Afyonkarahisar	9
2. AFYONKARAHİSAR DIŞ TİCARETİ.....	9
2.1. Afyonkarahisar İhracatı.....	9
2.2. Afyonkarahisar İthalatı.....	16

AFYONKARAHİSAR EKONOMİSİ

1. SEKTÖRLER

İlimiz, yolların buluşma noktasında doğal ve kültürel zenginlikleriyle bir turizm merkezi olmasının yanı sıra önemli bir ticaret şehridir. Sektör çeşitliliği bakımından birçok zenginliğe sahip olan ilimizde; şekerleme, sucuk, pastırma, kiraz, vişne ve patates başta olmak üzere gıda ürünleri, doğaltaş, hayvancılık, toprak sanayi, termal turizm ve seracılık önde gelen sektörlerdir.

1.1. Mermerin Başkenti Afyonkarahisar

Dünyanın en zengin mermer yataklarının bulunduğu Alp Kuşağı'nda yer alan Türkiye, önemli mermer rezervine sahiptir. Bu rezervin dikkat çeken bir kısmı ilimizde bulunmaktadır. Yaklaşık 3 bin yıldır mermercilik yapılan ilimizde, bölgenin zengin ocaklarından çıkarılan mermer blokları, binlerce yıldır şehrimizde işleniyor ve gerek ülkemizin gerekse dünyanın birçok ünlü eserine doğal estetik değer katmaya devam ediyor. 2020 yılında 139 ülke ile dünyanın birçok yerine ihraç edilen Afyon mermeri, ilimiz ekonomisine büyük katkı sağlıyor. Afyonkarahisar Türkiye'nin doğaltaş toplam ihracatında %11,54'lük paya sahip durumdadır. (Türkiye'nin 2020 yılı doğaltaş ihracatı 1 milyar 736 milyon 683 bin dolar, Afyonkarahisar'ın 2020 yılı doğaltaş ihracatı 200 milyon 482 bin dolardır)

1.2. Hayvancılık ve Hayvansal Mamulleri Sektörü

Afyonkarahisar'ın ekonomisine soluk veren bir diğer alan ise yumurtacılık sektörüdür. Yumurta üretiminde merkez konumda olan ilimiz, sektörün borsası durumundadır. Irak hükümetinin yumurta ithalatına yasak getirmesi sebebiyle ihracatta düşüş yaşansa da 2020 yılında 26 milyon dolar ile ilimizde mermerden sonra en fazla ihracatı gerçekleştirilen sektör yumurtacılık sektörü olmuştur.

Tarım ve hayvancılıkta da ilimiz önemli bir yere sahiptir. Geleneksel hayvancılığın azaldığı ve buna karşılık modern hayvancılığın artmaya başladığı Afyonkarahisar'da, et ve et ürünleri üretimi önemli gelişme göstermiş, bu bakımdan ilimiz 2020 yılında 442 bin 181 büyük baş hayvan sayısı ile Türkiye'de ön sıralardadır (Türkiye'de 9. sıradadır). Diğer taraftan küçükbaş hayvan sayısı 1 milyon 235 bin olan ilimiz Türkiye'de 14. sırada yer almıştır.

Hayvancılıkta süt sığırcılığı, küçük ve büyük baş hayvancılık, arıcılık ve tavukçulukta öncü iller arasında yer alan Afyonkarahisar, tarımsal üretim olan kiraz, vişne, salatalık, domates, patates ve haşhaş üretiminde Türkiye’de stratejik bir konumdadır. Aşağıda ilimizin öne çıkan tarımsal ürünlerin verisi bulunmaktadır.

SEKTÖREL RAKAMLARIMIZ

Yumurta İhracatı (2020)

2020: 26 milyon 25 bin dolar (Türkiye Sıralaması 6) (İstanbul 1. Sırada)

2019: 46 milyon 396 bin dolar (Türkiye sıralaması 2) (İstanbul 1. sırada)

2018: 79 milyon 15 bin dolar (Türkiye sıralaması 1)

Haşhaş İhracatı (2020)

2020: 200 bin dolar (Türkiye sıralaması 5) (İzmir 1. Sırada)

2019: 22 milyon 117 bin dolar (Türkiye sıralaması 2) (İzmir 1. sırada)

2018: 17 milyon 556 bin dolar (Türkiye sıralaması 2) (İzmir 1. sırada)

Üretim Miktarı: 7 bin 613 ton (2019) (Türkiye sıralaması 1.)

Vişne Üretimi (2020)

Üretim Miktarı: 45 bin 249 Ton

Türkiye Sıralaması: 1

Patates Üretimi (2020)

Üretim Miktarı: 551 bin 453 ton

Türkiye Sıralaması: 3

Kiraz Üretimi (2020)

Üretim Miktarı: 41 bin 329 Ton

Türkiye Sıralaması: 5

Domates -Örtü Altı Üretimi- (2020)

Üretim Miktarı: 66 bin 88 Ton

Domates Üretimi Türkiye Sıralaması: 5

Teknolojik Jeotermal Sera Üretimi Türkiye Sıralaması: 1

Toplam Sera Alanı: 2.000 Dekar

Salatalık Üretimi (Kornişon) (2020)

Üretim Miktarı: 54 bin 498 ton

Türkiye Sıralaması: 2

Sucuk Üretimi (2019)

Yıllık Üretim: 14 bin 331 ton

Pastırma Üretimi (2019)

Yıllık Üretim: 548,9 ton

Lokum Üretimi (2019)

Yıllık Üretim: 9 bin 798 ton

Kaymak Üretimi (2019)

Yıllık Üretim: 253 ton

Tahıl Üretimi (2019)

Yıllık Üretim: 3 milyon 622 bin ton

Türkiye Sıralaması: 10

Buğday Üretimi (2020)

Yıllık Üretim: 468 bin 991 ton

Türkiye Sıralaması: 15

Şeker Pancarı Üretimi (2020)

Yıllık Üretim: 967 bin 568 ton

Türkiye Sıralaması: 7

Tavuk Sayısı (2020)

Yumurta Tavuğu Sayısı: 16 milyon 282 bin (Türkiye sıralaması 1)

Et Tavuğu Sayısı: 537 bin (Türkiye sıralaması 32)

Toplam Tavuk Sayısı: 16 milyon 819 bin 139

Afyonkarahisar Günlük Yumurta Üretim Sayısı: 18 milyon

Küçükbaş Hayvan Sayısı(2020)

Hayvan Sayısı: 1 milyon 235 bin (Türkiye Sıralaması 14)

Üretilen Süt/Yıl: 32 bin 251 ton (Türkiye Sıralaması 24) (2019)

Büyükbaş Hayvan Sayısı(2020)

Hayvan Sayısı: 435 bin 81 ton (Türkiye Sıralaması 9)

Manda Sayısı: 7100

Üretilen Süt/Yıl: 516 bin 634 ton (Türkiye Sıralaması: 8) (2019)

1.3. Sanayi

İlimiz, yolların buluşma noktasında doğal ve kültürel zenginlikleriyle bir turizm merkezi olmasının yanı sıra önemli bir ticaret şehridir. Sektör çeşitliliği bakımından birçok zenginliğe sahip olan ilimizde; doğaltaş başta olmak üzere, gıda, hayvancılık, toprak sanayi, termal turizm ve seracılık önde gelen sektörlerdir.

Afyonkarahisar, özel sektörün de yatırımlara yönelmesiyle sanayileşmede yeni bir döneme girmiştir. Afyonkarahisar'da büyük bir gelişme gösteren geçim kaynaklarından biri de imalât sanayidir. Eskiden beri bilinen kaymak ve kaymaklı şeker üretimi ile birlikte sucuk üretimi, şehir ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle İscehisar ve çevresinde çıkarılan mermer ise farklı biçimlerde işlenmek suretiyle yurt içine ve yurt dışına satılmakta, yörenin geçim kaynağı özelliğini korumaktadır. Bunun yanında un, yem, tuğla, yağ ve lâstik vb. imalât sektöründeki yatırımlar sanayileşme sürecini belirgin olarak ortaya koymaktadır. Başlangıçta tarıma dayalı olarak gelişme gösteren sanayi sektörü, günümüzde çeşitlilik göstererek gelişimini sürdürmektedir.

Afyonkarahisar Organize Sanayi Bölgesi, İlimizde, Valilik, Belediye Başkanlığı ve Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı ile oluşturulmuş müteşebbis teşekkülün girişimleriyle, 27.03.1980 tarihinde kurulmuştur.

İlimizdeki 7 ilçede üretim aşamasına geçmiş 7 adet, toplamda ise 9 adet OSB bulunmaktadır. İlimizde üretim aşamasına geçmiş OSB'ler Afyonkarahisar Merkez, Bolvadin, Dinar, Emirdağ, İncehisar (Mermer İhtisas), Sandıklı ve Şuhut'ta bulunmaktadır. Üretime geçme aşamasında olan Dazkırı İhtisas ve Afyon II. Organize Sanayi Bölgesi'dir. OSB'ler toplam 2 bin 441 hektarlık alana kurulmuştur.

Ayrıca, Merkez ilçede ikinci, Dazkırı'da ise Dokuma-Konfeksiyon İhtisas OSB kurulması için girişimler devam etmektedir. Ülke genelindeki 341 OSB'nin %2,6'sı Afyonkarahisar'da bulunması İlimizdeki sanayi gelişiminin yaygın olduğunu göstermektedir.

Tablo1: Afyonkarahisar OSB Doluluk Oranları

OSB Adı	İmar Planı (Ha)	Parsel Sayısı (İmar)	Üretimdeki Parsel Sayısı	İnşaat Aşaması Parsel Sayısı	Proje Aşaması Parsel Sayısı	Boş Parsel Sayısı	İstihdam Sayısı	Düzenleme Tarihi Doluluk Oranı [(Üretim + İnşaat) / Parsel Sayısı]*100]
Afyonkarahisar OSB ²	781	314	311	3	0	0	7.245	100,00%
Afyonkarahisar 2. OSB	0	0	0	0	0	0	0	0,00%
Bolvadin OSB	125	65	1	2	16	46	8	4,62%
Dazkırı Dokuma Konfeksiyon İhtisas OSB	169	46	0	0	0	46	0	0,00%
Dinar OSB ³	375	76	5	3	1	5	65	10,53%
Emirdağ OSB ⁴	105	27	11	4	3	9	550	55,56%
İncehisar Mermer İhtisas OSB ⁵	406	71	36	11	2	22	810	66,20%
Sandıklı OSB	300	38	11	9	13	5	110	52,63%
Şuhut OSB ⁶	180	144	15	8	30	91	150	15,97%
İl Geneli Toplamı	2.441	781	390	40	65	224	8.938	
1. Hesaplama Yöntemi:	34,19%	OSB Mevzuatına göre il genel doluluk oranı hesabında İhtisas OSB'ler (İncehisar ve Dazkırı) dikkate alınmadığı takdirde ortaya çıkan yüzdelik değerdir.						
2. Hesaplama Yöntemi:	33,94%	OSB bazında doluluk oranı yüzdeliklerinin toplam aritmetik ortalamasının alınmasıyla ortaya çıkan değerdir.						

- 1) Veriler, 31.12.2020 tarihinde OSB Müdürlüklerinden teyit alınarak güncellenmiştir
- 2) Afyonkarahisar OSB'de genişleme çalışmaları kapsamında yer seçim işlemi tamamlanmış olup toplam alan 781 ha olmuştur. Kamulaştırma işlemleri devam etmektedir.
- 3) Dinar OSB'de parsel sayısı 76 olmakla birlikte; üretime hazır 1. Etap'ta 14 adet parsel bulunmaktadır. Boş parsel sayısı bu veriden hesaplanmaktadır.
- 4) Emirdağ OSB için 62 ha genişleme çalışmaları kapsamında kamulaştırma işlemleri devam etmektedir. Ayrıca doğalgaz, OSB sınırına kadar gelmiş olup OSB içerisine dağıtım altyapısı kurulması beklenmektedir
- 5) İncehisar İhtisas OSB'de, 256 ha genişleme çalışmaları neticesinde toplam alan 406 ha olarak güncellenmiştir. Bu kapsamda kamulaştırma sorunu olmayan 25 adet parsel toplam parsel sayısına eklenmiş olup 71 adet parsel olarak güncellenmiştir.
- 6) Şuhut OSB'de parsel sayısı 144 olmakla beraber üretime hazır 56 parsel bulunmaktadır.

1.4. Seracılık

Afyonkarahisar’da niteliklerine göre örtü altı tarım alanlarına baktığımız zaman yıldan yıla artış görülmektedir. Afyonkarahisar Tarım ve Orman İl Müdürlüğü verilerine göre 2010 yılında 170 dekar seramız bulunurken 2020 yılı sonu itibariyle bu rakam 1.300 dekara çıkmıştır. Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası tahminlerine göre ise yaklaşık 2.000 dekar sera alanı bulunmaktadır.

İlimizde bulunan seralarda çoğunlukla domates üretilmektedir. 2020 yılında 66 bin 88 ton domates üretimi gerçekleşmiştir. Bahsi geçen üretimimiz klasik seracılık ile değil termal kaynaklarımızı kullanarak topraksız tarım uygulaması ile yapılmaktadır. Termal kaynaklı topraksız seracılıkta da ülkemizde öncü konumdayız. Bu bakımdan ilimiz jeotermal sera domates üretiminde Türkiye’de 1. sıradadır.

1.5. Termal Turizmin Başkenti Afyonkarahisar

Termal turizm odağında yurt içinden ve yurt dışından gelen turist sayısı yıldan yıla artış göstermektedir.

Termal turizmin olanakları diğer turizmlerden her zaman farklıdır en önemli farkları; 12 ay turizm yapma imkânı, termal tesislerde insan sağlığını iyileştirici aktivitelerin yanı sıra eğlence ve dinlenme olanaklarının da bulunmasıdır.

Son yıllarda turizmin yıl boyunca yoğunluk kazanması için Turizm Bakanlığınca, turizmi çeşitlendirme politikası uygulanmıştır. Bu çeşitlendirme içerisinde ilimizde en önemli alan ise kaplıca ve ılıca yönünden termal turizmdir. 12 ay boyunca turizm faaliyeti devam edebilmektedir. Afyonkarahisar Türkiye’de kaplıca ve ılıca yönünden sayılı iller arasındadır. Bu sebeple son yıllarda termal turizme yönelik yatırımlar artmıştır. Yapılan ve yapılacak olan bu yatırımların sonunda Afyonkarahisar turizmde Termalin Başkenti olmuştur. Kaplıcaları, zengin tabiat yapısı, tarihî eserleri, alternatif turizm çeşitliliği, kültür ve inanç turizmi, festival ve şenlikler gibi çeşitli turizm değerlerine sahip olan Afyonkarahisar, Anadolu'nun batı yakasında bir kavşak noktası olup, doğuyu batıya, kuzeyi güneye bağlayan tabî bir kapı konumundadır. Bu yüzden turizm potansiyeli yönüyle ülkemizin sayılı illeri arasındadır.

Son yıllarda Turizm sektöründe, 4 ve 5 yıldızlı yeni otellerimiz faaliyete geçmiş, bu da “Termal Başkent” olmamızı pekiştirmiştir.

Son on yılda atılan büyük adımlarla, ilimiz 10 adet 5 yıldızlı termal hotele sahip olmuştur. 5 yıldızlı otellerimizin yatak kapasitesi 6.264'tür. İlimizdeki toplam yatak kapasitesine bakacak olursak; inşaat halinde, yatırım belgesi olan ve faal olan otellerimizle birlikte bu rakam 27.180'dir.

İlimizde 650 bin metrekarelik alanda kurulan spor kompleksindeki 15 bin kapasiteli Zafer Stadyumu, 12 futbol sahası, 3 spor salonu, su kayağı tesisi, tam ve yarı olimpik yüzme tesisleri, güreş eğitim merkezi ve atletizm salonlarıyla dikkat çekmektedir.

Afyonkarahisar, termal turizm, kongre ve sağlık turizminin merkezi olmasının yanında spor turizminin de merkezi olma yolunda ilerlemektedir. Yurtiçi ve yurtdışından futbol takımları kamp programları için hem otellerimizden hem de spor kompleksimizden faydalanmaktadırlar. Ayrıca, 2018 ve 2019 yılı Eylül aylarında Dünya Motokros Şampiyonası ilimizde düzenlenmiş olup, 67 canlı yayınla yaklaşık 180 ülkeye ulaştığı tahmin edilmektedir.

Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası olarak Frig Ultra Maratonu, Kale Yarışı, I. Frig Foto Fest, Afyonkarahisar Tanıtım Günleri, Ege İlleri Tanıtım Günleri, Afyon Film Festivali, gibi ilimizi tanıtan birçok etkinliklere destek oluyoruz.

1.6. Afyonkarahisar Sağlık Endüstri Bölgesi

Termalin merkezi Afyonkarahisar'da termal ile sağlığı birleştirecek Sağlık Endüstri Bölgesi kurulacaktır. Sağlık Endüstri Bölgesi'nde Sağlık Sarf Malzemeleri (SPA, Wellness, Kozmetik, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler vb.), Kaplıca Kür Merkezi, Sağlık Elemanları Eğitimi İçin Eğitim Tesisi, SPA-Wellness Merkezi, Güzellik Merkezi, Aromaterapi Merkezi, Kültür-Sanat Merkezi, Mesleki Rehabilitasyon Merkezi, İş-Uğraşı ve Ergoterapi Merkezi, Parklar ve Yürüme Alanları, Hobi Bahçeleri bulunacaktır. Yapılacak olan Sağlık Endüstri Bölgesi sektör anlamında Türkiye'de ilk olacaktır.

Sağlık Endüstri Bölgesi'nin yönetimi için Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası (ATSO), Afyonkarahisar Belediyesi, Afyonkarahisar İl Özel İdaresi, Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi'nin ortaklığı ile Afyonkarahisar Sağlık Endüstri Bölgesi Yönetim A.Ş kurulacaktır.

1.7. UNESCO Dünya Yaratıcı Şehirler Ağı Üyesi Afyonkarahisar

Birbirinden lezzetli Coğrafi İşaret tescilli ürünleri; geleneğimizi yaşatan yöresel tatları ve damak zevkine hitap eden yemekleri ile Afyonkarahisar, gastronomi alanında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na girdi. Gaziantep ve Hatay'dan sonra Afyonkarahisar Türkiye'de UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'nda yer alan Türkiye'nin 3. İli oldu. UNESCO'nun internet sitesinde yer alan açıklamaya göre Gastronomi alanında listeye dâhil olan şehirlerin sayısı ise dünyada 36'ya ulaştı.

İlimizin coğrafi işaret tescili almış Afyon Kaymaklı Ekmek Kadayıfı, Afyon Kaymağı, Afyon Lokumu, Afyon Mermeri, Afyon Pastırması, Afyon Sucuğu, Afyonkarahisar Patatesli Ekmeği, Çay İlçesi Vişnesi, Şuhut Keşkeği, Türkmen El Halısı, Süper İnce Kilim, Sultandağı Kirazı, Sultandağı Gıllı Kirazı, Pazırık El Halısı, Daskırı Halısı, Bayat Türkmen Kilimi markalaşma yönünde ilerliyor.

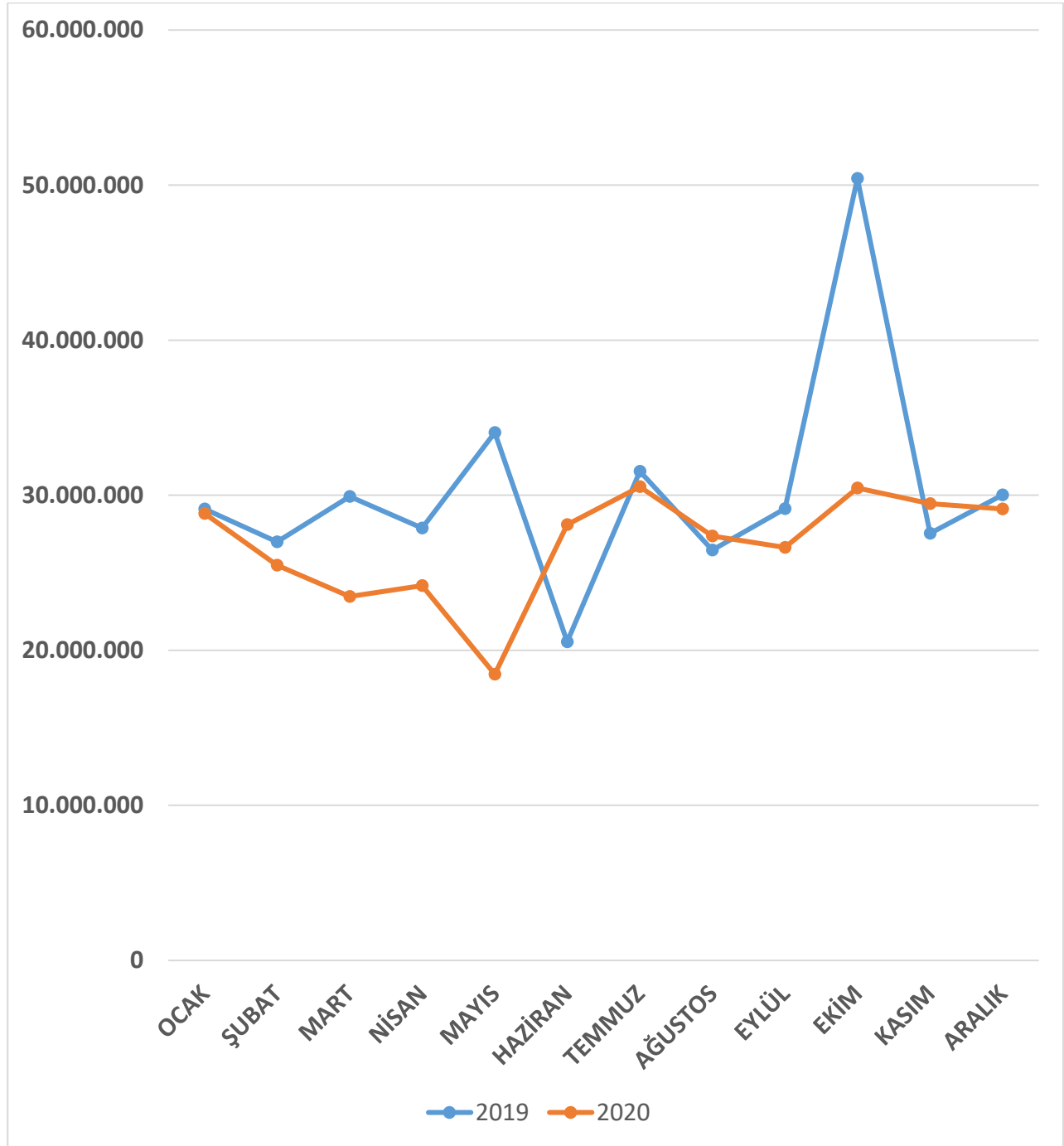
2. AFYONKARAHİSAR DIŞ TİCARETİ

2.1. Afyonkarahisar İhracatı

İlimizin 2020 yılı ihracatı yüzde 12,20 azalarak 323 milyon 437 bin dolar olmuştur. (2019 yılında ihracatımız 368 milyon 387 bin dolar olmuştur.) 2020 yılında 138 ülke 4 serbest bölgeye ihracat yapılmıştır. 2019 yılında toplam 134 ülke ve 6 serbest bölgeye ihracat yapılmıştı.

İller sıralamasında Afyonkarahisar 2020 yılında toplam ihracatta geçen seneki yerini koruyarak 81 il içerisinde 30'uncu sırada yer almıştır.

2019 yılında 394 olan ihracatçı firma sayımız 2020 yılsonu itibariyle 339 olmuştur.

Tablo1: Afyonkarahisar İhracat Değişimi 2019/2020**Kaynak:** TİM

Tablo 2: İllerin 2020 Yılı İhracat Sıralaması (1000 \$)

SIRA	İLLER	İHRACAT TUTARI (1000 \$)
1	İstanbul	66.676.873,48
2	Bursa	12.881.227,26
3	Kocaeli	12.271.117,72
4	İzmir	9.534.711,63
.	.	.
8	Manisa	4.180.358,68
9	Denizli	3.191.333,14
11	Konya	2.185.137,04
18	Eskişehir	921.038,14
29	Isparta	327.829,49
30	Afyonkarahisar	323.437,29
34	Kütahya	285.308,93
40	Uşak	239.872,91
42	Burdur	205.347,22

Kaynak: TİM

Tablo 3: 2020 Yılı Afyonkarahisar En Çok İhracat Yapılan İlk 10 Ülke (1000 \$)

SIRA	ÜLKE	2019	2020	DEĞ.(%)
1	ABD	51.845,03	56.133,24	8,27
2	ÇİN	55.808,97	38.715,67	-30,63
3	FRANSA	24.487,31	28.867,64	17,89
4	SUUDİ ARABİSTAN	12.045,52	13.151,83	9,18
5	IRAK	39.626,10	12.554,17	-68,32
6	SURİYE	3.757,91	11.946,02	217,88
7	İSRAİL	9.951,87	11.854,10	19,11
8	ALMANYA	9.614,32	11.221,78	16,72
9	AVUSTRALYA	12.658,55	11.052,55	-12,69
10	KUVEYT	15.869,09	10.352,67	-34,76

Kaynak: TİM

Tablo 4: 2020 Yılı Afyonkarahisar En Çok İhracatı Yapılan İlk 10 Sektör (1000 \$)

SIR A	SEKTÖR	2019	2020	DEĞ. (%)
1	Madencilik Ürünleri	205.631,05	200.482,01	-2,50
2	Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	55.609,74	32.650,22	-41,29
3	Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	17.482,50	25.418,42	45,39
4	Demir ve Demir Dışı Metaller	13.522,25	14.892,10	10,13
5	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	10.380,39	10.916,28	5,16
6	Makine ve Aksamları	8.759,26	8.591,12	-1,92
7	Meyve Sebze Mamulleri	7.835,37	6.594,32	-15,84
8	Otomotiv Endüstrisi	11.539,39	5.886,64	-48,99
9	Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	25.391,85	4.830,00	-80,98
10	İklimlendirme Sanayii	3.224,39	3.124,98	-3,08

Kaynak: TİM

Tablo 4: 2020 Yılı Türkiye Yumurta İhracatı Rakamları

2020 YILI TÜRKİYE YUMURTA İHRACATI		RAKAMLARI
SIRA	İLLER	FOB USD
1	İSTANBUL	61.782.926,69
2	KONYA	30.151.355,36
3	BURSA	27.871.823,98
4	İZMİR	23.450.963,78
5	GAZİANTEP	22.293.861,69
6	AFYONKARAHİSAR	21.730.660,39
7	KAYSERİ	14.303.686,18
8	MANİSA	14.280.884,83
9	ADANA	9.598.528,23
10	BURDUR	4.555.668,04

Kaynak: Ege İhracatçılar Birliği

2020 YILI TÜRKİYE DOĞALTAŞ İHRACAT RAKAMLARI		
SIRA	İLLER	FOB USD
1	İSTANBUL	351.462.586,75
2	DENİZLİ	203.280.211,71
3	AFYONKARAHİSAR	200.482.010,00
4	ANTALYA	177.781.205,99
5	BURDUR	140.474.104,52
6	İZMİR	127.802.920,19
7	BURSA	75.304.652,95
8	MUĞLA	69.527.250,81
9	ANKARA	53.312.386,26
10	DİYARBAKIR	44.171.142,69

Kaynak: Ege İhracatçılar Birliği

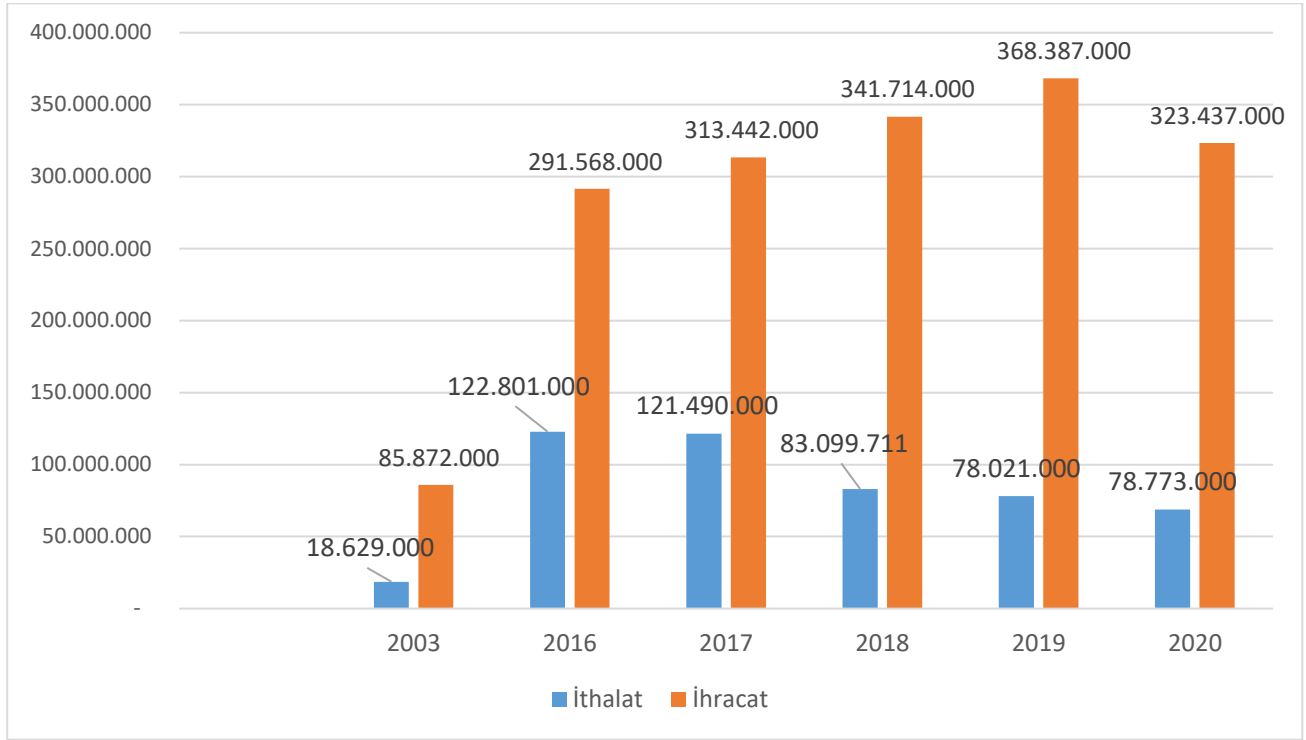
2020 YILI TÜRKİYE HAŞHAŞ İHRACATI		
SIRA	İLLER	FOB USD
1	İZMİR	17.171.899,91
2	DENİZLİ	387.448,15
3	UŞAK	211.577,84
4	MALATYA	203.626,69
5	AFYONKARAHİSAR	198.844,19
6	MERSİN	151.404,50
7	İSTANBUL	121.946,67
8	BURSA	30.778,25
9	GAZİANTEP	13.244,33
10	ADİYAMAN	13.110,00

Kaynak: Ege İhracatçıları Birliği

Tablo 5: Afyonkarahisar İhracatçı Firma Sayısı

YIL	FİRMA SAYISI
2016	301
2017	324
2018	347
2019	394
2020	339

Kaynak: Ege İhracatçıları Birliği

Tablo 6: Yıllar İtibariyle Afyonkarahisar İhracat ve İthalat Değişimi (\$)

Kaynak: TÜİK ve TİM

İlimizin Dış Ticaret Dengesi 'ne baktığımızda **DIŞ TİCARET FAZLALIĞI** veren ender illerden bir tanesiyiz. 2020 yılında 1 dolarlık ithalatımıza karşılık yaklaşık 4.1 dolar ihracat yaparak ülke ekonomisine artı olarak destek vermekteyiz.

2.2. Afyonkarahisar İthalatı

Afyonkarahisar'ın 2020 yılı ithalatı 78 milyon 773 bin dolar olmuştur. Türkiye'de Afyonkarahisar en fazla ithalat yapan 44. İl olmuştur. İlimizin 2019 yılı ithalatı ise 78 milyon 21 bin dolardı. İlimiz 2019 yılında Türkiye'de en fazla ithalat yapan 46. il idi.

Tablo6: Afyonkarahisar En Çok İthalat Yapılan İlk 5 Sektör (\$)

SIRA	SEKTÖR	2020
1	Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	31.297.920
2	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	9.183.223
3	Plastikler ve mamulleri	6.366.884
4	Canlı hayvanlar	4.430.111
5	Barut ve patlayıcı maddeler, pirotekni mamulleri, kibritler, piroforik alaşımlar, ateş alıcı maddeler	4.172.806

Kaynak: TÜİK

(*Not: Veriler 11 aylıktır.)

Tablo7: Afyonkarahisar En Çok İthalat Yapılan İlk 5 Ülke (\$)

SIRA	ÜLKE	2020
1	Rusya Federasyonu	18.980.881
2	Çin	12.414.194
3	Arjantin	6.802.894
4	Moldova	5.053.167
5	Bosna-Hersek	3.921.813

Kaynak: TÜİK

(*Not: Veriler 11 aylıktır.)